

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10527

Tarih : 17.02.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.17/02/2025

Öznur Bartin
Hakkâri Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 21-2-2025	Esas No: 2/2930

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
17 Şubat 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
17 Şubat 2025
1584626

GENEL GEREKÇE

Epilepsi, dünya genelinde yaklaşık 50 milyon insanı etkileyen ve ülkemizde görülme sıklığı %1 olan kronik bir nörolojik hastalıktır. Bu oran dikkate alındığında, ülkemizde yaklaşık 1 milyon epilepsi hastası bulunduğu, hastaların yakın çevreleri de ortalama üç kişiden oluştuğu göz önüne alındığında ise toplamda yaklaşık 4 milyon kişinin doğrudan etkilenmekte olduğu anlaşılmaktadır. Epilepsi hastaları, yaşamlarının önemli bir bölümünde düzenli nöbet geçirmekte ve bu durum hem bireysel hem de ailevi düzeyde ciddi sosyal ve ekonomik zorluklara yol açmaktadır. Mevcut sosyal güvenlik ve çalışma mevzuatı, hastaların bu özel durumunu yeterince göz önüne alamamış; bu nedenle hastalar, yasal olarak hak ettikleri sosyal desteklerden ve çalışma olanaklarından yararlanamamaktadır.

Epilepsi, ani bilinç kayıpları ve kontrolsüz nöbetlerle seyreden bir hastalık olması nedeniyle işverenler tarafından önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Özellikle inşaat, sanayi, ağır iş makineleri ve araç kullanımı gerektiren sektörlerde, epilepsi hastalarının istihdam edilmesi ciddi endişelere neden olmakta; bu nedenle işverenler bu kişilere yönelik istihdamı reddetmektedir. Buna ek olarak, hafif iş kollarında çalışan epilepsi hastaları, nöbet geçirdiklerinde “başımıza iş açarsın” gerekçesiyle işten çıkarılmakta, bu durum işsizlik oranını daha da artırarak hastaların sosyal ve ekonomik kırılganlıklarını derinleştirmektedir. İş gücü alanında karşılaşılan bu ayrımcılık, epilepsi hastalarının kalıcı ve sigortalı iş bulmalarını zorlaştırarak, onları sigortasız çalışma koşullarına iterken, nöbet riski nedeniyle işten çıkarılma süreçlerini hızlandırmaktadır.

Engelli raporu almak, epilepsi hastalarının sosyal güvenceye erişiminde önemli bir adım olarak görülmektedir. Ancak, mevcut uygulamalarda engellilik değerlendirmesi nöbet anında değil, nöbet dışında yapılan testlerle gerçekleştirildiği için hastaların günlük yaşamda yaşadığı işlev kayıpları tam olarak yansıtılmamaktadır. Bu nedenle, epilepsi hastalarına sıklıkla %20–30 oranında engellilik raporu verilmektedir; bu oran, hastaların gerçek yaşam koşullarındaki kısıtlamaları ve iş gücündeki kayıpları karşılamaktan uzaktır. Kanun teklifimizde yer alan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ek maddesi kapsamında, epilepsi hastalarının geçirdikleri nöbet sıklığı ve çalışma kapasitelerindeki düşüş göz önüne alınarak, en az %40 engellilik oranıyla değerlendirilmesi öngörülmektedir. Bu değişiklik, hastaların sosyal yardımlardan ve engelli haklarından daha etkin şekilde yararlanmasını sağlayacaktır.

Günümüzde malulen emeklilik için sigortalı çalışmanın en az 10 yıl sürmesi, 1800 gün prim ödenmesi ve iş gücünün %60 oranında kaybedilmiş olması gerekmektedir. Epilepsi hastaları, düzenli nöbet geçirme ve iş gücü kaybının belirsiz doğası nedeniyle bu şartları yerine getirmekte güçlük çekmekte, dolayısıyla malulen emeklilik hakkından mahrum kalmaktadır. Bu durum, hastaların hem ekonomik güvenliklerini tehlikeye atmakta hem de sosyal devlet anlayışıyla çelişmektedir. Kanun teklifimizde yer alan düzenlemeye göre, epilepsi hastalarının sigortalı çalışma süresi 5 yıla, prim gün sayısı ise 900 güne indirilecek; ayrıca sağlık kurulunca çalışma gücünün veya meslekte kazanma gücünün en az %30'unun kaybedildiği tespit edilen hastalara malulen emeklilik aylığı bağlanacaktır. Bu düzenleme, epilepsi hastalarının yaşadığı yapısal engelleri dikkate alarak, onlara daha adil bir sosyal güvence sistemi sunmayı hedeflemektedir.

Epilepsi hastalarının iş gücüne kazandırılması açısından, işverenlerin mevcut endişelerini giderecek uygulamaların hayata geçirilmesi elzemdir. 4857 sayılı İş Kanunu'na eklenecek ek madde kapsamında, özel sektör iş yerlerinde epilepsi hastalarını istihdam eden işverenlere, ilgili döneme ait günlük brüt asgari ücretin, sigortalının prim ödeme gün sayısı ile çarpılması sonucu belirlenen tutarı aşmayacak şekilde hem sigortalı hem de işveren hissesi primlerinin tamamı oranında prim desteği sağlanacaktır. Ayrıca, bu istihdamı artırıcı uygulama kapsamında işverenlere vergi istisnası ve muafiyeti getirilmesi planlanmaktadır.

Bu teşvikler, epilepsi hastalarının istihdam olanaklarını artırarak, çalışma yaşamında ayrımcılığın önüne geçmeyi ve işverenlerin bu hassas grubu değerlendirmelerine olanak tanımayı amaçlamaktadır.

Çalışamayacak durumda olan epilepsi hastalarının temel geçim ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için yeni sosyal yardım düzenlemeleri gerekmektedir. Kanun teklifimizde öngörüldüğü üzere, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ek 7'nci maddeye eklenecek fıkra kapsamında, çalışamayacak durumda olan epilepsi hastalarına asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ü oranında aylık sosyal yardım bağlanacaktır. Bu uygulama, hastaların ekonomik açıdan temel ihtiyaçlarını karşılamada büyük bir fark yaratacaktır. Ayrıca, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na eklenecek yeni fıkra ile, epilepsi hastalarının uzun süreli özel sağlık sigortası giderlerini karşılayabilmeleri için özel bir fon kurulması öngörülmektedir. Sağlık Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın müştereken çıkaracağı yönetmelikle belirlenecek esaslar, hastaların tedavi süreçlerine ve sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıracaktır.

Epilepsi hastaları, mevcut sosyal güvenlik ve çalışma mevzuatı kapsamında hem çalışma yaşamında hem de sosyal yardımlardan yararlanma açısından ciddi mağduriyetler yaşamaktadır. Mevcut uygulamaların hastaların gerçek yaşam koşullarını yeterince yansıtmaması, onların hem ekonomik hem de sosyal anlamda savunmasız kalmasına yol açmaktadır. Yukarıda özetlenen düzenlemeler; engelli raporu kriterlerinin en az %40'e yükseltilmesi, malulen emeklilik şartlarının epilepsi hastalarına uygun hale getirilmesi, işverenlere prim desteği ve vergi avantajları sağlanması, çalışamayacak durumda olan hastalara asgari ücretin 2/3'ü oranında sosyal yardım bağlanması ve özel sağlık sigortası giderlerini karşılamak üzere fon oluşturulması, epilepsi hastalarının yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Bu düzenlemelerin hayata geçirilmesi, hastaların toplumsal yaşama tam katılımını sağlayacak, ekonomik bağımsızlıklarını destekleyecek ve toplumda adil bir sosyal güvenlik anlayışının yerleşmesine katkı sağlayacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Epilepsi hastaları, kronik ve öngörülemez seyreden nöbetler nedeniyle düzenli olarak çalışmamakta ve dolayısıyla gelir kaybı yaşamaktadır. Mevcut durumda, çalışmayacak durumda olan epilepsi hastaları, temel geçim ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli sosyal destekten yararlanamamaktadır. Bu madde ile, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ü oranında aylık sosyal yardım sağlanarak, hastaların temel yaşam standartlarının korunması ve ekonomik mağduriyetlerinin hafifletilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 2- İş gücü alanında epilepsi hastaları, işverenler tarafından iş kazası ve risk unsuru olarak değerlendirildiği için istihdam edilme konusunda büyük zorluklar yaşamaktadır. Bu durum, epilepsi hastalarının sigortalı iş bulamamalarına ve dolayısıyla sosyal güvenceden mahrum kalmalarına yol açmaktadır. Önerilen ek madde ile, özel sektör işyerlerinde epilepsi hastalarını istihdam eden işverenlere, prim desteği sağlanarak; ilgili döneme ait günlük brüt asgari ücretin, sigortalının prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu hesaplanacak tutarı aşmamak kaydıyla, sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı mahsup edilecektir. Ayrıca, işverenlere vergi istisnası ve muafiyet uygulanması öngörülerek, epilepsi hastalarının iş gücüne kazandırılması konusunda teşvikler sunulacaktır. Bu düzenleme, istihdamda ayrımcılığın önüne geçmeyi ve işverenlerin epilepsi hastalarına yönelik olumsuz tutumunu azaltmayı amaçlamaktadır.

MADDE 3- Güncel engelli raporu uygulamalarında, epilepsi hastalarının nöbet dışında yapılan testler neticesinde çalışma kapasiteleri ve günlük yaşam becerilerindeki kısıtlamalar yeterince yansıtılamamakta, bu nedenle hastalara düşük engellilik oranları verilebilmektedir. Bu durum, epilepsi hastalarının ihtiyaç duydukları sosyal haklardan yararlanmasını engellemekte ve yaşam kalitelerini düşürmektedir. Bu madde ile, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun kapsamına epilepsi hastalarının dahil edilmesi ve hastaların geçirdikleri nöbet sıklığı ile çalışabilirlik durumları göz önünde bulundurularak, en az %40 engelli raporu verilmesi öngörülmektedir. Böylece, hastaların gerçek yaşam koşullarındaki işlev kayıpları daha objektif ve adil bir şekilde değerlendirilecek; sosyal yardımlardan, sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan daha etkin biçimde yararlanması sağlanacaktır.

MADDE 4- Epilepsi hastalarının tedavi ve takip süreçlerinde, özellikle özel sağlık sigortası kapsamında ortaya çıkan uzun vadeli maliyetler, hastaların ve ailelerinin ekonomik yükünü artırmaktadır. Bu maliyetler, hastaların sağlık hizmetlerine erişimini kısıtlayarak, tedavi süreçlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu madde kapsamında, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na eklenecek fıkra ile, epilepsi hastalarının yıllık ve daha uzun süreli özel sağlık sigortası harcamalarını karşılamak üzere, Kurum tarafından bir fon kurulması öngörülmektedir. Böylece, hastaların sağlık giderlerine yönelik finansal destek sağlanarak, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan güçlüklerin giderilmesi ve tedavi süreçlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 5- Epilepsi hastaları, nöbetlerin öngörülemez doğası nedeniyle, mevcut malulen emeklilik şartlarını (10 yıl sigortalılık, 1800 gün prim ve %60 iş gücü kaybı) yerine getirmekte ciddi güçlükler yaşamaktadır. Hastalar, nöbet dönemleri dışında yapılan değerlendirmelerde normal görünebilmekte ve bu durum, gerçek iş gücü kayıplarının tespitinde yetersiz kalmaktadır. Bu madde ile, epilepsi hastalarının, sağlık kurullarınca çalışma gücünün veya meslekte kazanma gücünün en az %30'unu kaybettiği tespit edildikten sonra, en az beş yıldan beri sigortalı bulunmaları ve 900 gün malullük primi bildirmiş olmaları koşulu ile malulen emeklilik aylığı bağlanması öngörülmektedir. Böylece, epilepsi hastalarının mevcut şartlara uygun olarak, gerçek iş gücü kayıpları üzerinden malulen emeklilik hakkı kazanması sağlanacak; sosyal güvenlik sisteminde adil ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsenecektir.

MADDE 6- Yürürlük maddesidir.

MADDE 7- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun ek 7'nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Çalışamayacak durumda olan epilepsi hastalarına asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ü kadar aylık sosyal yardım yapılır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 2- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- Özel sektör işyeri işverenlerine, istihdam edecekleri epilepsi hastaları için ilgili döneme ait günlük brüt asgarî ücretin sigortalının prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, sigortalının 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında; her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle prim desteği sağlanır.

Birinci fıkra kapsamında gerçekleştirilen istihdamın artırılması amacıyla işverenlere vergi istisnası ve muafiyeti sağlanır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 3- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- Epilepsi hastaları bu Kanun kapsamında engelli olarak kabul edilir. Epilepsi hastalarına geçirdikleri nöbet sıklığına ve çalışabilirlik durumlarına bağlı olarak en az %40 engelli raporu verilir. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 4- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 98 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Epilepsi hastalarının yıllık ve daha uzun süreli özel sağlık sigortalarına ait harcamalarını karşılamak üzere Kurum tarafından fon kurulur. Bu fona ilişkin usul ve esaslar Kurumun görüşü alınarak Sağlık Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir.”

MADDE 5- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 24- Epilepsi hastası olan sigortalının veya işverenin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %30'unu, (c) bendi kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az %30'unu veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalı, malûl sayılır.

En az beş yıldan beri sigortalı bulunan ve 900 gün malullük primi bildirmiş olan epilepsi hastası sigortalıya malûllük aylığı bağlanır.”

MADDE 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.